CHẨN ĐOÁN VÀ ĐIỀU TRỊ HỘI CHỨNG THẬN HƯ

BS CK II Nguyễn thị Ngọc Linh Đối tượng: SAU ĐẠI HỌC 6/2018

Nội dung

I. NHẮC LẠI KIẾN THỰC CƠ BẢN

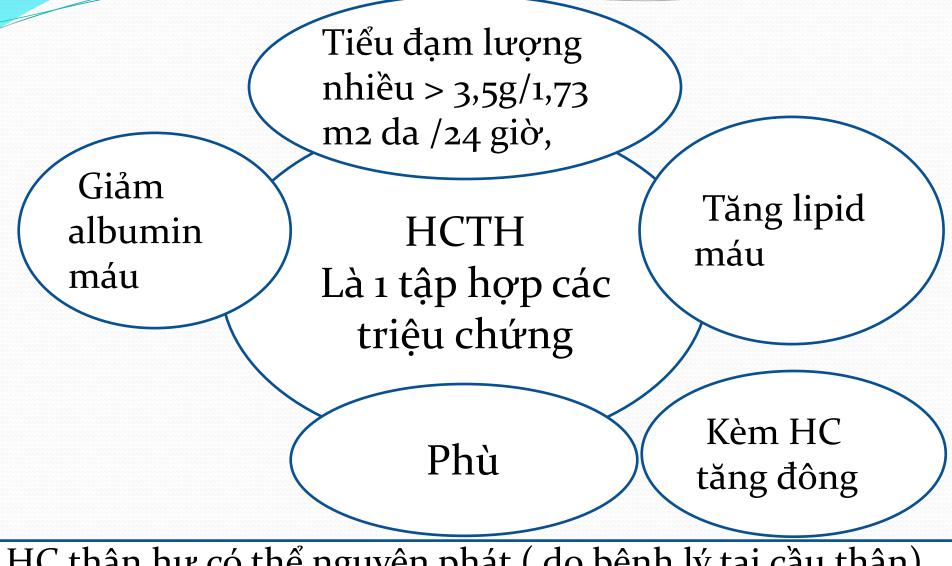
- 1. Biết cơ chế sinh bệnh của HCTH
- 2. Hiểu được các thay đổi bệnh học theo sang thương GPB

3. CHẨN ĐOÁN HCTH

- Chẩn đoán (+)
- Chấn đoán nguyên nhân
- Chẩn đoán biến chứng

II. ĐIỀU TRỊ

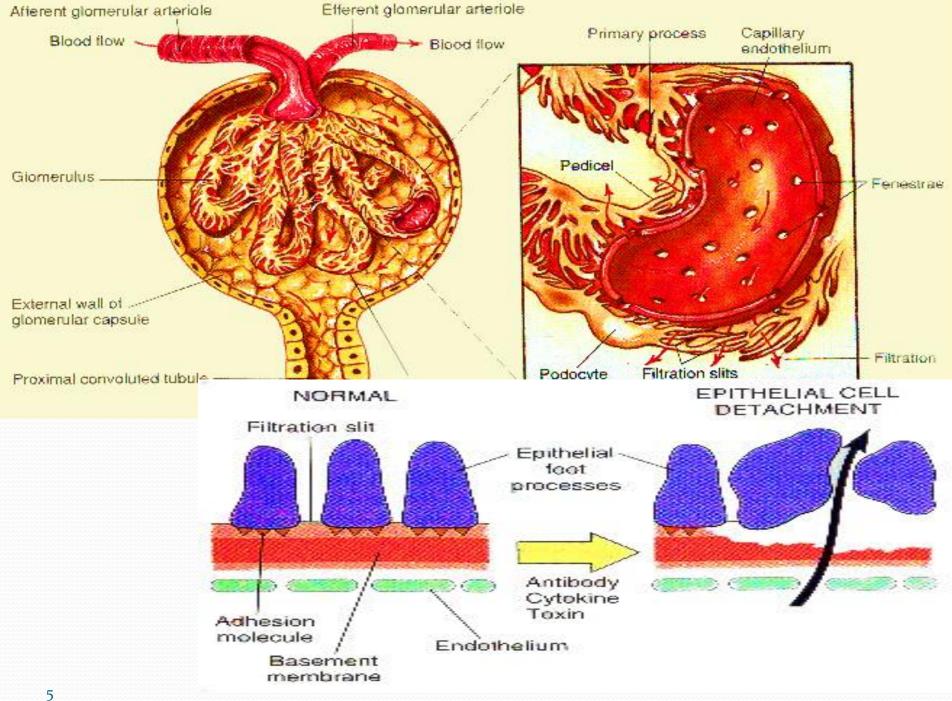
HỘI CHỨNG THẬN HƯ KHÔNG PHẢI LÀ 1 BỆNH LÝ



HC thận hư có thể nguyên phát (do bệnh lý tại cầu thận) hoặc thứ phát do nhiều nguyên nhân khác nhau gây ra.

* SINH LÝ BỆNH

- Bình thường màng đáy cầu thận mang điện tích âm và kích thước lỗ lọc nhỏ nên không cho đạm đi qua vào nước tiểu.
- Trong HC thận hư, màng đáy cầu thận tổn thương làm tăng tính thấm màng đáy cầu thận và tăng kích thước các lỗ lọc do các sang thương mô học gây ra, gây tiểu đạm rất nhiều.
- Đây là nguyên nhân chính gây ra một loạt các hậu quả khác.



1. Tiểu đạm: Tiểu đạm nặng ≥ 3g/24 giờ

Đây là nguyên nhân chính dẫn đến biểu hiện lâm sàng và các thay đổi sinh hóa trong HCTH

2. Giảm albumin máu

- -Gan tổng hợp tổng hợp 10-12g albumin/ngày
- -Tiểu đạm nhiều hơn mức độ sinh tổng hợp albumin máu tại gan.
- -Mức độ giảm albumin máu còn tùy thuộc các yếu tố: tuổi, tình trạng dinh dưỡng, bệnh lý gan.

3. Phù.

- Giảm albumin làm giảm áp lực keo huyết tương, dịch thóat ra mô
 kẽ gây phù
- Thóat dịch mô kẽ làm giảm V máu lưu thông hiệu quả -> kích thích hệ renin-angiotensin-aldosterone, tăng tiết ADH -> phù nặng thêm (cường aldosterone thứ phát).
- **4. Tăng lipid máu.** Thường gặp, tỉ lệ nghịch với giảm albumin máu. Cơ chế do:
 - Giảm P keo kích thích TH lipid máu
 - Giảm dị hóa lipoprotein do giảm họat tính lipoprotein lipase
 - -Tiểu ra protein có chức năng điều hòa sản xuất lipid

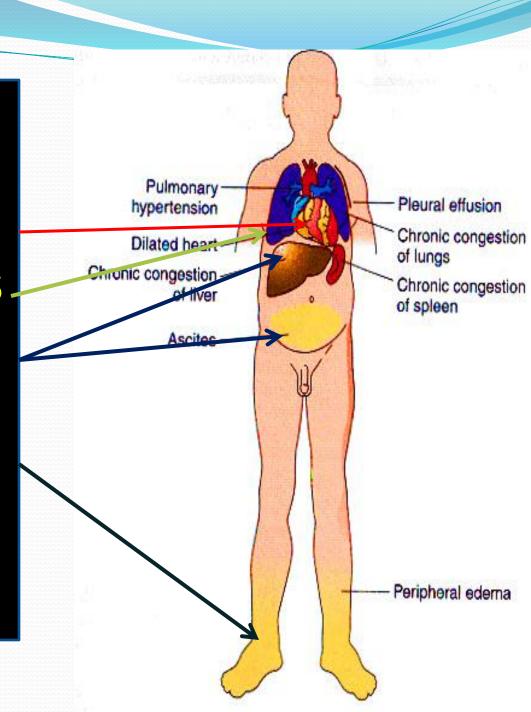
KHÁM LÂM SÀNG 1 BN PHÙ

1. BL MM

- Viêm tắc Đm
- Viêm tắc TM huyết khối
- Suy van TM chân
- HC trung thất (do u trung thất chèn ép TM chủ trên): phù mặt, cổ, 2 tay (Phù áo khoác), THBH ngực
- 2. BL mạch bạch huyết: tắc mạch bạch huyết do giun chỉ (phù chân voi), BL ác tính vùng chậu xâm lấn hạch BH (K cố TC, âm đạo...)
 - 3. Viêm: do nhiệt (phỏng, hóa chất...), nhiễm trùng (viêm mô tế bào, chấn thương gây phù + bầm máu
- 4. Dị ứng: phù Quinkc, thường phù mặt, môi, biến mất nhanh, do dị ứng thứcăn, thuốc... ...
- 5. Phù bên chi liệt: trong TBMMN, do giảm dẫn lưu TM, mạch Bạch huyết . + Các NN khác

Phù do suy tim

- -Mệt, khó thở,
- -Phù 2 chân, nhiều về chiềusáng ngủ dậy bớt
- -Khám: dấu khó thở, TM cổ nổi (+)
- Tim to: Hardzer (+)
- -Phổi: ran ẩm 2 đáy. TDMP (P)
- -Bụng: Báng bụng, Gan to, phản hồi gan TM cảnh (+)





Cirrhotic patient with ascites

Phù mắt do cường giáp: kèm mắt lồi



CHẨN ĐÓAN (+) HCTH

- 1. Triệu chứng LS: phù toàn thân, tiểu ít, tiểu bọt
- 2. Cận lâm sàng
 - (1) Đạm niệu/24 giờ > 3g/24g 3.5g/24 giờ /1.73 m2
 - Hoặc tỉ lệ protein/ creatinin niệu (PCR) > 3-3,5
 - Hoặc tỉ lệ albumin/ creatinin niệu (ACR) > 2.200 mg/g (# > 220 mg/mmol)
 - (2) Albumin máu < 30 g/L, protein máu < 60g/L
 - (3) Lipid máu tăng, chủ yếu cholesterol, LDL-C

Đạm niệu/24g là tiêu chuẩn chính

Cách thực hiện XN đạm niệu/24 giờ: buổi sáng BN đi tiểu bỏ hết số NT này, sau đó bắt đầu giữ tất cả lượng nước tiểu trong 24 giờ, đựng trong 1 bình-can nhựa có chất bảo quản của BV. Đúng 24g sau, hứng nước tiểu lần cuối cùng, đem bình chứa NT đi XN. Nhân viên XN sẽ ghi V nước tiểu, lắc đều bình, lấy một mẫu NT, định lượng đạm/L, sau đó nhân với thể tích NT/24g, sẽ ra lượng đạm/24g

Ví dụ: Đạm niệu: 2g/L (1 L nước tiểu có 2g đạm)

Thể tích NT trong 24 g: 1.5 L.

Đạm niệu /24g sẽ là: 2g x 1.5 L= 3g/24g

Có thể dùng các tiêu chuẩn định lượng đạm khác để chẩn đoán HC thận hư, lấy mẫu NT bất kỳ (spot urine), không cần giữ NT trong 24g

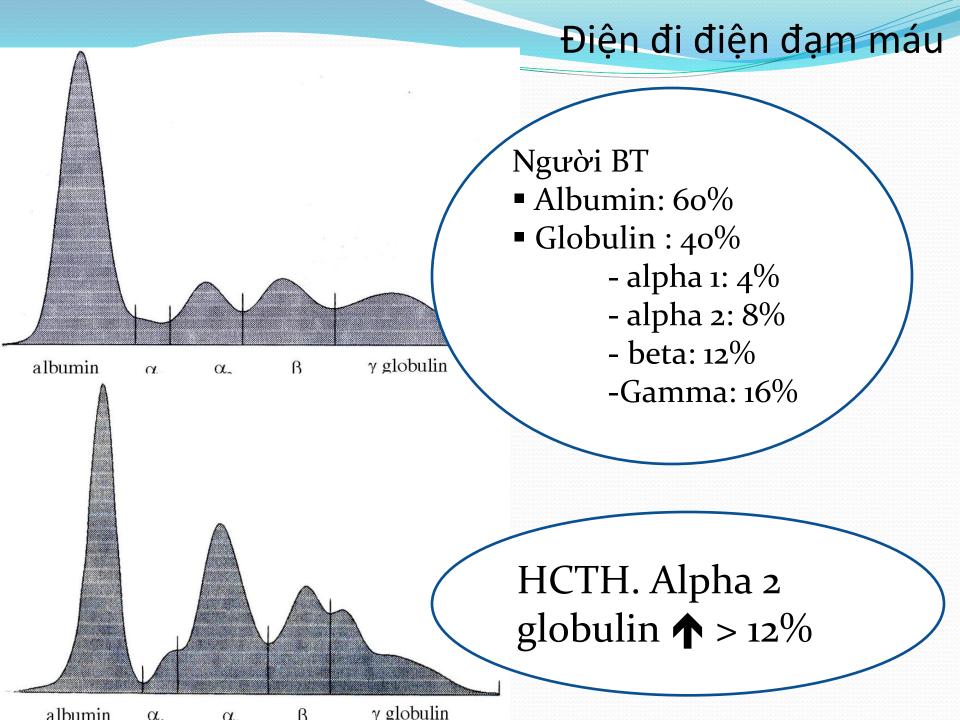
- Tỉ lệ protein/ creatinin niệu (PCR) > 3-3,5
- Hoặc tỉ lệ albumin/ creatinin niệu (ACR) > 2.200 mg/g (# > 220 mg/mmol)

Tiêu chuẩn chẩn đoán HCTH:

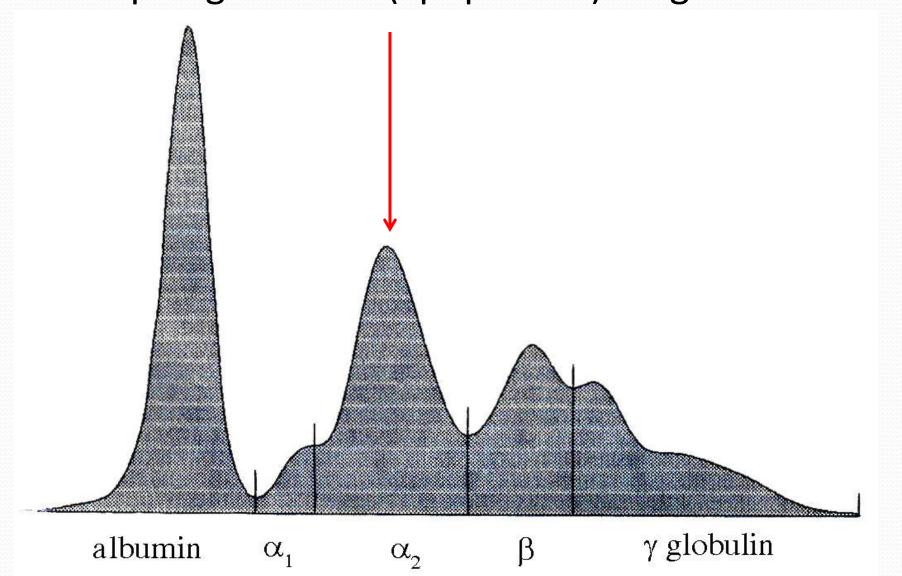
1. Đạm niệu/24g	> 3g/24g, > 3,5g/24g/1,73 m2 Tỉ lệ protein/creatinin > 3-3,5
	11 le protein/creatinin > 3-3,3
2. Albumin máu giảm Alpha 2 globulin tăng	< 30g/L > 12%
3. Bilan mỡ tăng	Chủ yếu tăng Cholesterol, LDL-C, Triglyceride mmol/L

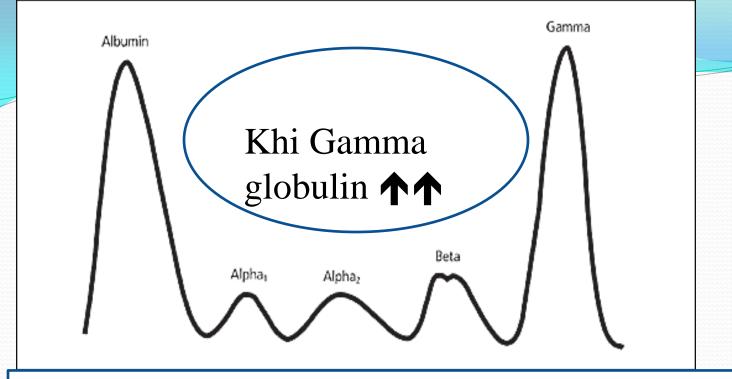
HCTH không thuần tuý: khi kèm

- 1 THA
- 2. Tiểu máu
- 3. Suy thận cấp



HC thận hư: Alpha globulin2 (lipoprotein) tăng > 12%





- ⇒ lupus đỏ (nữ, trẻ-trung niên, kèm triệu chứng da niêm, huyết học, khớp...)
- ⇒ Kahler (lớn tuối 60-70, thiếu máu, đau xương...) Nếu đạm huyết tăng: nghĩ đến bệnh Kahler -> làm XN tìm đạm Bence Jones (đạm nhiệt tán)
- ⇒ Thoái biến dạng bột (viêm đại tràng mạn, nhiễm trùng mãn...)

CHẨN ĐOÁN HCTH NGUYÊN PHÁT (Sau khi đã loại trừ các NN thứ phát khác)

- 1. Nguyên phát (dựa vào sinh thiết thận). Tỉ lệ > 90%
 - Bệnh cầu thận sang thương tối thiểu
 - Bệnh cầu thận màng
 - Viêm cầu thận tăng sinh trung mô
 - Xơ chai cầu thận khu trú từng vùng
 - Viêm cầu thận tăng sinh màng
 - Viêm cầu thận liềm và viêm cầu thận tiến triển nhanh

NGUYÊN NHÂN HCTH THỨPHÁT

-	
1. Nhiễm trùng:	 Nhiễm vi trùng: viêm cầu thận hậu nhiễm liên cầu trùng, viêm nội tâm mạc nhiễm trùng, giang mai, phong, lao, mycoplasma Nhiễm virus: viêm gan siêu vi B, C, HIV, CMV, EBV, Herpes Nhiễm ký sinh trùng: sốt rét, toxoplasma, schistosomiasis
2. Thuốc :	chủ yếu thuốc kháng viêm non-steroid, Captoril, rifampin, interferon alpha, warfarin
3. Bệnh hệ thống:	Lupus, HC Henoch Schonlein, HC Goodpasture, viêm đa khớp dạng thấp, thoái hoá tinh bột, viêm da cơ tự miễn
4. Bệnh chuyển hoá và di truyền:	ĐTĐ, suy giáp, HC Alport, HCTH bẩm sinh
5. Ung thư	K hạch, K phổi, đại tràng, dạ dày, K máu, đa u tuỷ
6. NN khác:	dị ứng, ong đốt, viêm tuyến giáp, nhiễm độc thai ,THA ác tính

Các XN tầm soát NN HCTH	XN
Bệnh chuyển hóa: ĐTĐ, thoái hoá	Đường huyết, HbA 1C
tinh bột	
Nhiễm trùng -VGSV B, C - HIV - KST: giun lươnVCTC hậu nhiễm LCT	HBsAg, Anti HCV test HIV Huyết thanh Δ giun lươn ASO
Bệnh hệ thống Lupus đỏ Viêm đa khớp dạng thấp Xơ cứng bì HC Henoch- Schonlein	ANA, Anti DsDNA RF, CRP

K: X-quang phổi, SA bụng, PSA, CEA, CA 125...

SINH THIẾT THÂN-LOI ÍCH

Sinh thiết thận trong HCTH

- + Xác định sang thương GPB
- + Giúp chẩn đoán NN HCTH: thoái hoá dạng bột, lupus đỏ, đái tháo đường.
- Bệnh thận màng: tỉ lệ thứ phát cao, chiếm 50% BN HC thận hư (trong đó 10-15% là lupus đỏ, 6-10% là ung thư)
 - Sang thương tối thiểu ở người lớn tuổi : nghĩ nhiều đến bệnh Hodgkin, thuốc chống viêm non-steroid. Sang thương này thường không gặp ở BN viêm gan siêu vi B-C...
- + Về điều trị và tiên lượng
 - Cung cấp thông tin vế tiên lượng- mức độ nặng nhẹ của bệnh
 - Hướng dẫn điều trị, đánh giá BN HCTH nguyên phát có thể đáp ứng với corticoide hay không
 - Đánh giá đáp ứng sau điều trị, độc tính thuốc UC miễn dịch (đặc biệt cyclosporin- vì CN thận đơn thuần không phản ánh chính xác độc tính của thuốc trên thận)

Các trường hợp không cần sinh thiết thận:

- Trẻ em < 10 t, HCTH thuần túy, đáp ứng tốt corticoide
- BN đái tháo đường, NN hàng đầu của HCTH thứ phát hiện nay, không cần STT nếu BN có thận to, cặn lắng NT không tiểu máu, không trụ tế bào, BN đã có BL thần kinh ngoại biên hay tăng sinh võng mạc...
- VCTC hậu nhiễm liên cầu trùng
- Gia đình có người bệnh cầu thận di truyền + không cần điều trị đặc hiệu

CÁC CHỈ ĐỊNH SINH THIẾT THẬN

Ngay khi chấn đoán HCTH

- 1. Tuổi khởi phát < 1 tuổi
- 2. Tiểu máu đại thể hoặc vi thể nhưng kéo dài, C3 thấp
- 3. THA kéo dài
- 4. Suy thận không phải do giảm thể tích máu
- 5. Nghi ngờ HCTH thứ phát do NN khác (thường không STT khi đã xác định chắc chắn NN thứ phát của HCTH)

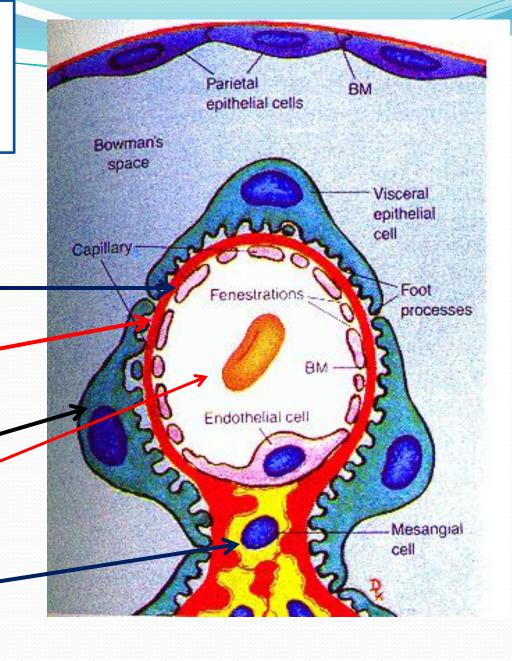
Sau khi BN được điều trị

- 1. Tiểu đạm kéo dài dù đã điều trị corticoide thích hợp
- 2. Trước khi quyết định sử dụng cyclosporin hoặc tacrolimus

Indian J Nephrol. 2008 January; 18(1): 31-39.

SINH THIẾT THẬN CHẨN ĐOÁN GIẢI PHẪU BỆNH

- 1. Tế bào nội mô
- 2. Màng đáy cầu thận
- 3. Tế bào biểu bì chân giả
- 4. Lòng MM và HC
- 5. Tế bào trung mô

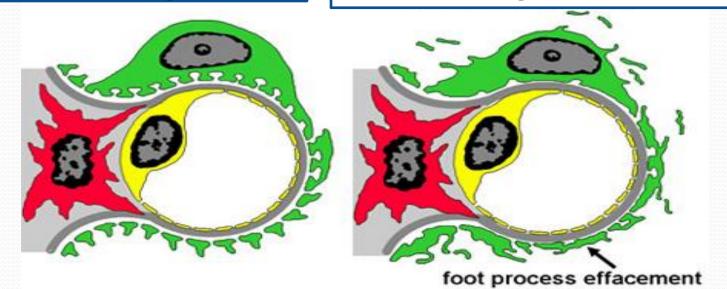


GPB: Bệnh cầu thận sang thương tối thiểu.

Còn gọi Thận hư nhiễm mỡ.

Giải phẫu bệnh. Trên kính hiển vi quang học không thấy sang thương giải phẫu bệnh. Trên kính hiển vi điện tử các chân giả của tế bào biểu bì dính vào nhau

Cầu thận bình thường Sang thương tối thiểu: tế bào chân giả dính vào nhau



Sang thương tối thiểu.

- Người lớn 10-15%. Thường gặp ở nam, trẻ tuổi Đặc điểm.
- HC thận hư điển hình, khởi phát đột ngột
- Thường HCTH thuần túy: không THA, không tiểu máu, không suy thận, tiểu đạm chọn lọc.
- C3 và các xét nghiệm huyết thanh học bình thường
- NN: thường gặp: Vô căn, dùng NSAID, dị ứng, nhiễm HIV, heroin, K (lymphoma, Hogdkin...)
- Điều trị đáp ứng nhanh, nhưng dễ tái phát 50%, dễ lệ thuộc corti, ít tiến triển đến suy thận

2. XƠ CHAI CẦU THẬN KHU TRÚ TỪNG VÙNG

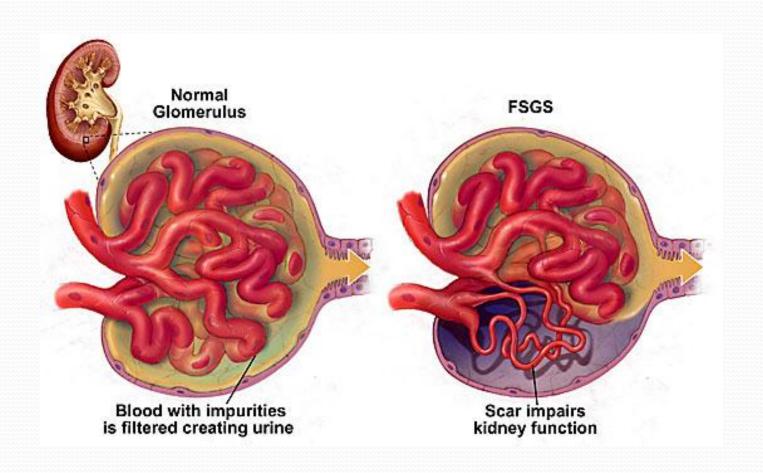
(Focal & Segmental Glomerulosclerosis)

Đặc điểm:

- Chiếm tỉ lệ 20-30%
- Tiểu đạm đơn độc, HCTH không thuần túy, xuất hiện từ từ kèm THA, tiểu máu, suy thận
- Cặn lắng NT thường kèm tiểu glucose, phosphat do tổn thương OT gần
- Tiên lượng xấu: 50% -> STM gđ cuối 5-10 năm nếu không điều trị, đặc biệt khi tiểu đạm nặng > 10/24h, 80% tiến triển đến STM gđ cuối sau 3-5 năm
- NN: HIV, heroin
 - Béo phì
 - Giảm khối lượng thận: cắt bỏ thận, giảm sản thận...
 - Vô căn

GIẢI PHẦU BỆNH

2. Xơ chai cầu thận khu trú & từng phần



3. BỆNH THẬN MÀNG (Membranous

Nephropathy)

- Thường gặp nhất chiếm 25%
- Biểu hiện có thể gặp:
 - HCTH (70-80%)
 - Tiểu đạm đơn độc
 - Bệnh cảnh suy thận mạn (10-30%)
- NN: thường thứ phát do
 - Nhiễm trùng: VGSV B,C, VT, KST
 - Thuốc: NSAID, captopril
 - K : đặc biệt ở BN > 60t
 - Bệnh tự miễn (lupus, viêm đa khớp dạng thấp)
 - Vô căn

3. BÊNH THẬN MÀNG (Membranous Nephropathy)

Đặc điểm:

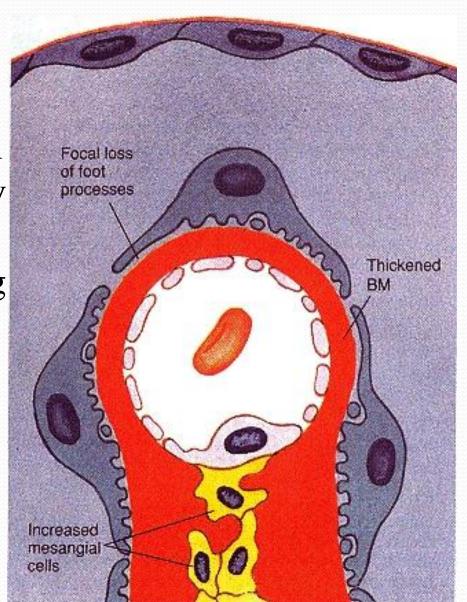
- -HCTH khởi đầu từ từ, tiểu đạm nặng.
- -Nên kiểm tra ung thư nếu BN lớn tuổi, sụt cân, thiếu máu...
- -Thường gặp biến chứng thuyên tắc mạch, đặc biệt TM thận.
- -25% BN tự thuyên giảm trong 6 tháng-1 năm

Tiên lượng xấu nếu: suy thận lúc chẩn đoán, tiểu đạm nặng và kéo dài, nam lớn tuổi, THA khó kiểm soát, sang thương mô học tiến triển kèm teo ống thận, xơ hoá mô kẽ.

BÊNH THẬN MÀNG (Membranous Nephropathy)

Giải phẫu bệnh.

Lắng đọng phức hợp miễn dịch IgG, C3 dạng hạt ở màng đáy cầu thận, làm màng đáy cầu thận dày lên, không kèm tăng sinh tế bào trong cầu thận



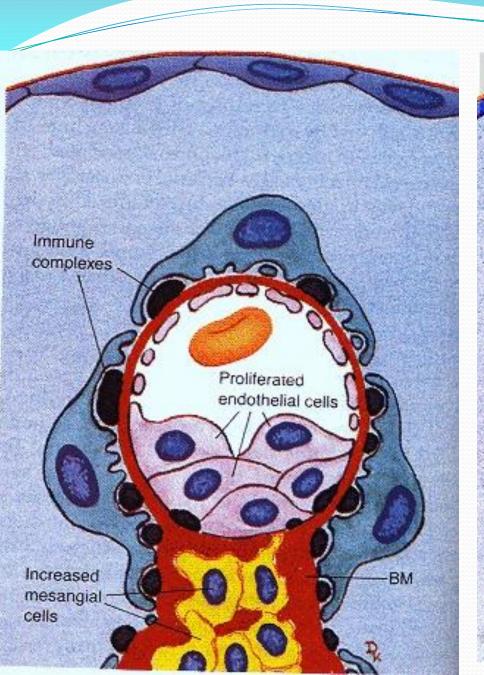
4. VIÊM CẦU THẬN TĂNG SINH MÀNG (Membranoproliferative Glomerulonephritis)

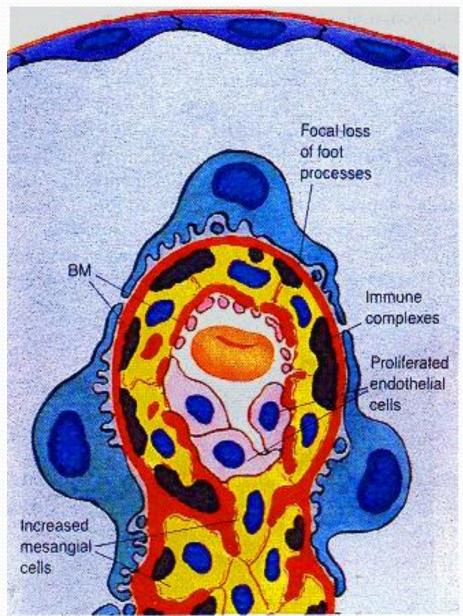
Nguyên nhân:

- -Thứ phát do
 - Nhiễm trùng (VGSV B, C, viêm nội tâm mạc, sốt rét...),
 - •BL tự miễn (Lupus, xơ cứng bì, sarcoidose...)
 - K
- Nguyên phát

Giải phẫu bệnh.

Dày màng đáy cầu thận, tạo màng đáy có 2 đường viền do tăng sinh lan toả tế bào trung mô và tế bào nội mô mao mạch, tích tụ phức hợp miễn dịch dưới tế bào nội mô.





ĐIỀU TRỊ HCTH

- 1. Điều trị triệu chứng: phù
- 2. Điều trị đặc hiệu: corticoide, thuốc UC miễn dịch (ức chế calcineurin, alkylat)
- 3. Điều trị khác: hạ mỡ máu, giảm đạm
- 4. Điều trị biến chứng
 - Do bệnh
 - Do thuốc điều trị

ĐIỀU TRỊ PHÙ TRONG HỘI CHỨNG THẬN HƯ VAI TRÒ CỦA CÁC THUỐC LỢI TIỂU

ĐIỀU TRỊ Triệu chứng Phù

- $\check{A}n \, lat : <2-3g/N$
- Tiết chế nước nhập: 1-1,5L/N
- Thuốc lợi tiểu: mục tiêu giảm 0.5 → 11/N (giảm 10% cân nặng)

Nếu BN vẫn phù khi dùng lợi tiểu, cần kiểm tra Na niệu/24g, nếu Na niệu > 100mEq -> liều lợi tiểu đã đủ hiệu quả, phù do BN ăn mặn

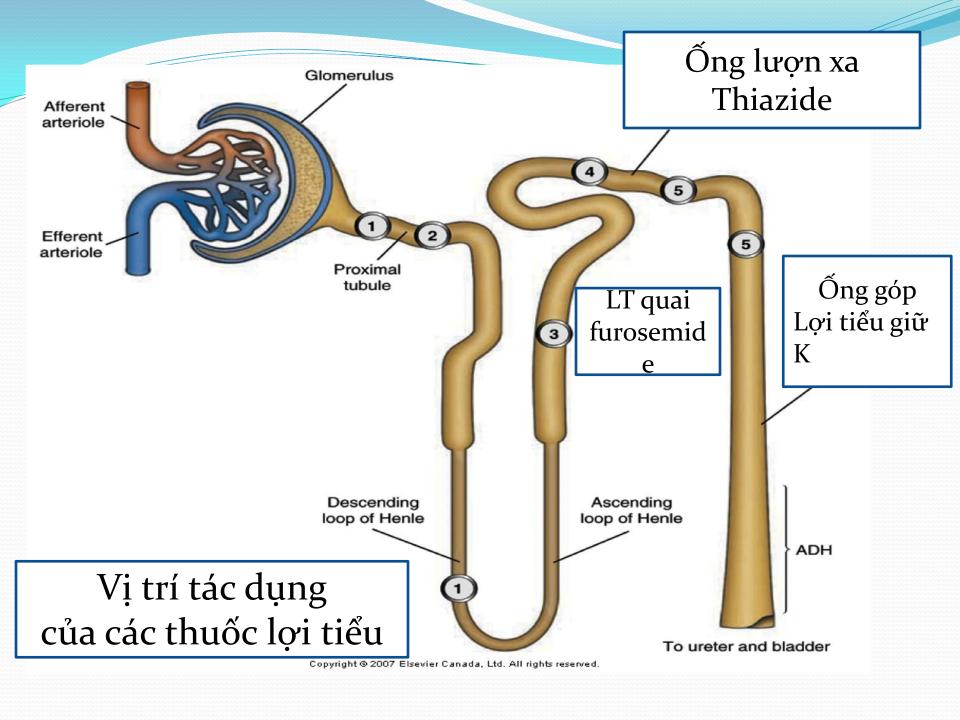
ĐẶC ĐIỂM PHÙ TRONG HCTH

- Phù là triệu chứng lâm sàng chính ở BN HCTH.
- Phù có thể nhẹ, phù mặt hoặc rất nặng, phù toàn thân- ảnh hưởng sinh hoạt của BN
- Phù toàn thân cần điều trị: gây các triệu chứng như mệt, khó thở, hạn chế đi lại
- Là yếu tố dễ gây biến chứng: nhiễm trùng, huyết khối do bất động
- Đa số BN, phù thường giảm sau điều trị corticoide 7-10 ngày, đặc biệt ở BN nhạy cảm thuốc
- Phù có thể kháng trị, cần phối hợp nhiều loại thuốc như lợi tiểu quai, lợi tiểu giữ K, thiazide, truyền albumin. Nếu không đáp ứng, đôi khi phải cần siêu lọc.

Thuốc LỢI TIỂU

Thuốc làm tăng bài tiết Na và nước qua thận, làm giảm V dịch trong cơ thể, giảm P đm, làm giảm HA

ĐIỀU TRỊ HẠ HA + ĐIỀU TRỊ PHÙ



Nguyên nhân gây đề kháng lợi tiểu trong HC thận hư	Xử lý
• Ăn mặn	Na niệu >100 mEq chứng tỏ dùng lợi tiểu đã đầy đủ
 Giảm hấp thu lợi tiểu ở niêm mạc dạ dày-ruột (do phù toàn thân) 	Chuyển sang lợi tiểu furosemide TM nếu uống liều cao không hiệu quả
• Giảm vận chuyển thuốc đến ống thận (do giảm albumin máu). Khi nồng độ Albmáu < 2g/L, V phân bố của thuốc lợi tiểu trong máu giảm, nồng độ thuốc được phóng thích đến thận sẽ giảm	Truyền albumin + lợi tiểu furosemide TM
 tác dụng lợi tiểu do tiểu nhiều albumin. Thuốc lợi tiểu quai được ống thận bài tiết sẽ gắn kết với Alb trong lòng ống thận khiến nồng độ furosemide tự do ↓, làm giảm tác dụng 	Giảm tiểu alb bằng hạn chế đạm, UCMC, UCTT, điều trị đặc hiệu
Tăng tái hấp thu Na ở OL xa, làm giảm tác dụng thải Na ở quai Henle. Do đáp ứng về mặt chức năng của ống lượn xa và ống góp	 Tăng liều lợi tiểu Dùng furosemide nhiều liều/ngày Phối hợp thêm thiazide; spironolactone
 Giảm độ lọc cầu thận Phù vẫn kháng trị 	Corticoide, các thuốc UC miễn dịch Siêu lọc

1. Lợi tiểu quai là chọn lựa đầu tiên.

Furosemide 40mg 1-2 viên/N tối đa 120-240mg/N Furosemide 20mg 2-4 ống /N TM

2. Phối hợp với

- Thiazide: hypothiazide 25 mg 1-2v /N, uống 1h trước khi dùng furosemide
- Kháng aldosterone: Verospirone, Aldactone 25-50 mg/N

Kết hợp thuốc trong vài ngày, khi BN giảm phù -> chuyển chế độ điều trị 1 loại thuốc

TIẾP CẬN PHÙ KHÁNG TRỊ

- 1. Tăng liều hoặc tăng số lần sử dụng thuốc lợi tiểu
- 2. Thay đổi đường dùng: uống, chích TM, truyền TM
- 3. Phối hợp các nhóm thuốc lợi tiểu với nhau (Lợi tiểu quai, thiazide, LT giữ K
- 4. Ngưng các thuốc gây phù: kháng viêm NSAID
- 5. Hạn chế muối, nước: kiểm tra lại chế độ ăn uống
- 6. Truyền albumin máu (khi albumin máu giảm)
- 7. Siêu lọc

TÁC DỤNG PHỤ LỢI TIỂU QUAI

- 1. Giảm V dịch: biến chứng suy thận cấp, đặc biệt ở BN HCTH -> cần đánh giá tình trạng dịch trong cơ thể trước khi dùng LT
- 2.RL điện giải: hạ Na, K, canxi, magne: BN than tê mỏi chân, yếu tay cân, vọp bẻ, chuột rút
 Bù K: Kaleoride, Magne
- 3. Độc tính trên tai: do dùng liều cao, TM nhanh -> TM chậm < 4mg/ph, 40 mg tiêm TM > 10 phút
- 4. RL chuyển hóa: tăng acid uric, tăng ĐH, RL chuyển hóa mỡ

Chỉ định truyền Albumin

- + Phù kháng trị với thuốc lợi tiểu.
- + Nghi ngờ STC trước thận do giảm V máu (HA thấp, tay chân lạnh, Na niệu < 10mEq/l, FeNa < 1%, tỉ lệ BUN/creatinin > 20) Không truyền alb vì lý do albumin máu giảm đơn thuần
- Liều 0,5g/kg/N, truyền cách ngày, ± 7-10 ngày
 Human Albumin 20% 100ml (20g Alb)
 TTM xx-xxxg/ph (1-4h)
 - Furosemide 20mg 2-4 ống TM sau truyền albumin
- Biến chứng: quá tải dịch -> THA, suy tim, phù phổi cấp
- Chỉ có tác dụng tạm thời, alb sẽ thải qua NT trong 24g

Tóm lại

- Phù là triệu chứng LS chính của BN HCTH
- Ảnh hưởng đến sinh hoạt và tâm lý BN
- Dễ gây biến chứng nhiễm trùng, tắc mạch do huyết khối
- Cơ chế gây phù phức tạp, điều trị khó, thường phải phối hợp nhiều loại thuốc, liều cao.
- Dễ gây biến chứng suy thận cấp do không đánh giá đúng tình trạng dịch trong cơ thể trước khi dùng lợi tiểu
- Tác dụng phụ của thuốc lợi tiểu: thường gặp.

ĐIỀU TRỊ ĐẶC HIỆU HỘI CHỨNG THẬN HƯ **CÁC LOẠI THUỐC UC MIỄN DỊCH và CƠ CHẾ TÁC DỤNG**

1. CORTICOIDE

- 2. UC CALCINEURIN (CNI)(Cyclosporin, Tacrolimus). (Sandimmun Neoral 25mg)
- 3. THUỐC ĐỘC TẾ BÀO

Nhóm UC tổng hợp purin, pyrimidine (chống chuyển hóa, chống tăng sinh): Azathioprine: (Imurel 50 mg), MMF: Mycophenolate Mofetil (Cellcept 250mg, 500mg)

Tác nhân alkyl hóa: Cyclophosphamide, (Endoxan 50mg)

Corticoide

- Là thành phần chính trong mọi phác đồ điều trị, là thuốc được chọn lựa đầu tiên và có thể dùng đơn trị liệu
- Thuốc sử dụng đề nghị: prednisolone, prednisolonekhông khuyến cáo dùng methylprednisone, hydrocortisone, dexamethasone
- Cách giảm liều corticoide: nói chung giảm 5-10 mg/ 1-2 tuần sau khi BN đáp ứng, tiếp tục duy trì đến 6 tháng

Kidney International supplement (2012)2, 177-180 Clin J Am Soc Nephrol 2007; 2: 445-453

Các tiêu chuẩn đánh giá loại đáp ứng điều trị

- Hoàn toàn

Đạm niệu/24g (-) hoặc dipstick (trace) 3 ngày liên tiếp

- Không hoàn toàn

Đạm niệu > 0.2g/24g - < 3g/24g hoặc giảm > 50% so với ban đầu

- Lệ thuộc corticoid

Tái phát khi giảm liều hoặc mới ngưng điều trị trong vòng 2 tuần

- Đề kháng corticoid

Vẫn tiểu đạm mức độ HCTH sau 16 tuần dùng corti liều tấn công

 Không dung nạp corti ĐTĐ không kiểm soát được, RL tâm thần, loãng xương nặng

Các tiêu chuẩn đánh giá sự tái phát sau điều trị

Loại tái phát điều trị

- Tái phát

HCTH tái phát sau khi BN ngưng thuốc ít nhất 4 tuần

- Tái phát thường xuyên

> 2 lần/6 tháng

- Tái phát không thường xuyên

< 2 lần/6 tháng hoặc < 3 lần/năm

1. PHÁC ĐỒ ĐIỀU TRỊ HCTH SANG THƯƠNG TỐI THIỀU (MCD) (KDIGO 2012)

- Lần đầu
- Tái phát không thường xuyên
- -Pred 1 mg/kg /N- uống 1 lần /N (tối đa 80mg) -Pred 2mg/kg/cách N (tối đa 120mg)
- Ít nhất 4 tuần, tối đa 16 tuần
- Sau khi đáp ứng hoàn toàn, tiếp tục điều trị trong 6 tháng, giảm liều dần

- Đề kháng cor, CCĐ corti, lệ thuộc corti

Cyclophosphamide 2-2,5mg/kg ngày 1 lần

8 tuần

1. PHÁC ĐỒ ĐIỀU TRỊ HCTH SANG THƯƠNG TỐI THIỀU (tt)

- -Vẫn tái phát
- -Không muốn bị vô sinh (BN đang tuổi sanh đẻ)

Cyclosporin
3-5mg/kg chia làm 2 lần/ngày
hoặc Tacrolimus
0,05-0,1 mg/kg/N (chia 2 lần/N)

3 tháng sau khi đáp ứng điều trị, giảm liều dần
Duy trì trong 1-2 năm
Tỉ lệ tái phát cao sau khi ngưng thuốc

Vẫn tái phát, không dung nạp với corticoid, cyclophosphomide, cyclosporin

Mycophenolate mofetil 0,5-1g x 2 lần /N

Duy trì 1-2 năm

Phác đồ ĐIỀU TRỊ HCTH SANG THƯƠNG TỐI THIỀU (tt)

Nếu BN đề kháng corti

- 1. Nên tìm NN khác gây HCTH (có thể đã bỏ sót chẩn đoán)
- 2. Áp dụng các biện pháp điều trị khác để giảm đạm niệu và bảo tồn CN thận:

Nếu HCTH tái phát nhiều lần, tiểu đạm kéo dài, ta sẽ sử dụng thêm:

- Thuốc hạ mỡ máu
- Thuốc giảm tiểu đạm (UCMC, UCTT):
- Các loại thuốc này không chỉ định sớm trong HCTH sang thương tối thiểu
- Nếu BN không bị THA, cẩn thận khi sử dụng thuốc UCMC, UCTT vì có thể gây STC)

2. ĐIỀU TRỊ HCTH. XƠ CHAI CẦU THẬN KHU TRỨ TỪNG VÙNG (KDIGO 2012)

Chỉ điều trị khi có triệu chứng HCTH

-Pred 1 mg/kg /N uống 1 lần /N (tối đa 80mg)

-Pred 2mg/kg/cách N (tối đa 120mg) Ít nhất 4 tuần, tối đa 16 tuần

Sau khi đáp ứng hoàn toàn, tiếp tục điều trị trong > 6 tháng, giảm liều dần

-Nếu BN CCĐ corti hoặc

- **Không dung nạp corti**: (ĐTĐ không kiểm soát được, RL tâm thần, loãng xương nặng).

Thuốc được chọn hàng đầu

Cyclosporin: 3-5mg/kg/N

Thời gian 8 tuần

Kidney International supplement (2012)2, 177-180

2. PHÁC ĐỔ ĐIỀU TRỊ HCTH XƠ CHAI CẦU THẬN KHU TRÚ TỪNG VÙNG (KDIGO 2012) (tt)

Cách giảm liều Pred sau khi đáp ứng điều trị

Prednisone giảm 10 mg (2 viên) /2 tuần, còn 0,15 mg/ngày

Kế tiếp giảm Prednisone 2,5 mg (1/2 viên) /2 -4 tuần

Nếu BN tái phát

Điều trị như HCTH sang thương tối thiểu tái phát

Kidney International supplement (2012)2, 177-180

2. Phác đồ ĐIỀU TRỊ HCTH. XƠ CHAI CẦU THẬN KHU TRÚ TỪNG VÙNG (KDIGO 2012) (tt)

Nếu BN Đề kháng corti

Cyclosporin 3-5mg/kg /N chia 2 lần/N

Phối hợp Prednisone 0.15 mg/kg x 4-6 tháng, sau đó giảm liều dần trong 1-2 tháng

- Thời gian tối thiểu 4-6 tháng
- Ngưng điều trị nếu không đáp ứng
- Nếu BN đáp ứng , tiếp tục ít nhất 1 năm

Sau đó giảm liều dần 25%/ 2 tháng

Hoặc Không dung nạp Cyclosporin

Mycophenolate Mofetil + dexamethasone liều cao

Kidney International supplement (2012)2, 177-180

2. ĐIỀU TRỊ HCTH. XƠ CHAI CẦU THẬN KHU TRƯ TỪNG VÙNG (KDIGO 2012)

Cơ sở khuyến cáo

- Không điều trị, tăng nguy cơ bệnh tim mạch, tăng tỉ lệ bệnh tật và tử vong
- Tiên lượng tùy thuộc: mức độ và thời gian tiếu đạm, CN thận, tổn thương OTMK
- + Tiên lượng tốt: tiểu đạm chưa đến ngưỡng HCTH, tiểu đạm đáp ứng với thuộc chẹn thụ thể hoặc UC men chuyển, CN thận cải thiện
 - +Tiên lượng xấu: đề kháng corticoide và UC miễn dịch
- 65% STM gđ cuối 5 năm, 25-56% STM gđ cuối 10 năm

3. ĐIỀU TRỊ HCTH. BỆNH CẦU THẬN MÀNG VÔ CĂN (KDIGO 2012)

Chỉ điều trị khi BN có HCTH VÀ đi kèm 1 trong các tình trạng sau:

- 1. Protein niệu > 4g/N, không giảm hơn 50% khi đã điều trị THA, giảm đạm niệu trong 6 tháng
- 2. Triệu chứng nặng, đe dọa tử vong
- 3. Creatinin máu tăng > 30% trong vòng 6-12 tháng từ lúc chẩn đoán, nhưng eGFR không < 25-30 ml/ph/1.73 m 2

Không dùng thuốc UC miễn dịch khi

- Scr > 3,5 mg% (hoặc GFR < 30 ml/ph/1.73 m 2) kéo dài Và kích thước thận teo < 80 mm
- Hoặc BN đang bị nhiễm trùng nặng đe doạ tử vong

3. HCTH - BỆNH CẦU THẬN MÀNG VÔ CĂN – 6 tháng điều trị xen kẽ nhau - Phác đồ Ponticelli

Tháng 1	Methylprednisolone 1g TM /N x 3 ngày			
Tháng 3	Sau đó dùng tiếp Methylprednisolone			
Tháng 5	0,5 mg/kg/N x 27 ngày (cho đủ 1 tháng)			
Tháng 2				
Tháng 4	Cyclophosphamide 2mg/kg/N x 30 ngày			
Tháng 6				

Phòng ngừa huyết khối: warfarin ở mọi BN HCTH BCT màng, albumin máu < 25g/dL và có nguy cơ huyết khối

3. ĐIỀU TRỊ HCTH - BỆNH CẦU THẬN MẮNG VÔ CĂN (KDIGO 2012)

Cơ sở điều trị

- 30-35% BN thuyên giảm tự nhiên -> hoãn điều trị đặc hiệu/ 6 tháng: chờ đợi
- Phác đồ điều trị phối hợp 2 loại thuốc và thuốc có độc tính cao
- Chọn lựa BN nguy cơ cao:
 - + Mức độ và thời gian tiểu đạm
 - + CN thận
 - + Xơ hóa mô kẽ, teo ống thận
- 30-40% : STM gđ cuối/10 năm

Lợi ích của phác đồ điều trị

- Ngăn ngừa BTM và STM gđ cuối
- Phòng ngừa biến chứng HCTH: huyết khối,
- Kéo dài thời gian và chất lượng sống

CHỐNG CHỈ ĐINH

- Nhiễm trùng chưa điều trị (VGSV B-C, lao, nhiễm nấm)
- *Tiền căn giảm bạch cầu < 4.000/mm 3*
- Creatinin máu > 3.5 mg%^

PHÁC ĐỒ KHÁC (nếu chống chỉ định phác đồ trên)

- **Cyclosporin** 3.5-5 mg/kg/ngày chia 2 lần/ngày 6 tháng
- Phối hợp prednisone o.15 mg/kg/ngày
- Hoặc Tacrolimus 0.05-0.075 mg/kg/mg đơn độc 6-12 tháng

Nên dùng liều thấp, tăng dần để tránh độc tính trên thận

So sánh Nguyên nhân	Tần suất bệnh	Điều trị
Sang thương tối thiểu	25%	Corticode liều cao Đáp ứng tốt Hay tái phát Ít tiến triển đến BTM gđ cuối
Xơ chai cầu thận khu trú từng vùng	30%	Corticoide liều cao Đáp ứng phức tạp
Bệnh cầu thận màng	Thường gặp nhất	Corticoide +thuốc UC miễn dịch khác 1/3 tự thuyên giảm, 1/3 hồi phục 1 phần, 1/3 tiến triển đến BTM gđ cuối
Viêm cầu thận tăng sinh màng	5%	Ít bằng chứng về hiệu quả điều trị. Dùng UC MC, UC thụ thể 50%tiến triển đến BTM gđ cuối

CÁC ĐIỀU TRỊ KHÁC

- 1. Giảm tiểu đạm: Ăn giảm đạm, thuốc ƯCMC- chẹn thụ thể, thuốc kháng viêm nonsteroid (hiện nay ít sử dụng)
- 2. Hạ lipid máu
- 3. CHẾ ĐỘ ĂN UỐNG:
 - Ăn lạt: hạn chế muối nếu phù, THA.
 - Hạn chế chất đạm: 0,6-0,7g/kg cân nặng.
- (Thịt cá trứng sữa hải sản...) + Đạm niệu/24g
- 100g thịt có 20g đạm, 1 quả trứng 50g có 15 g đạm).
- Nghỉ ngơi

1/ Giảm tiểu đạm: UCMC hoặc UC thụ thể

- Liều thuốc càng cao, càng có tác dụng giảm đạm niệu
- Tiểu đạm càng nhiều, hiệu quả càng rõ
- => mục tiêu giảm tiểu đạm và bảo tồn CN thận
 - Mục tiêu: < 0.5g/24g
 - Không khuyến cáo phối hợp 2 loại thuốc
- Không cần điều trị gấp- đặc biệt khi BN được chẩn đoán hoặc đang nghi ngờ suy thận cấp. Chỉ dùng khi CN thận đã ổn định
- => kiểm tra Cretinin máu, ion đồ sau 2,3 tuần sau khi sử dụng hoặc tăng liều thuốc.

Chống CĐ: hẹp đm thận 2 bên, có thai, phù dị ứng Ngưng thuốc hoặc giảm liều khi creatinin máu tăng > 30% sau 2-3 tuần, K máu > 5 mEq/L

Không sử dụng trong HCTH sang thương tối thiểu đáp ứng hoàn toàn với corticoide

Bảng 127. Phạm vi liều UCMC, chẹn TT. KDOQI 2004 Liều trung bình- cao mới hiệu quả

UCMC	Viên (mg)	Phạm vi liều	Số lần sử dụng	Liều tối đa mg/N
Captopril (Lopril)	25mg	25-150	2-3	100-150
Enalapril (Renitec)	5-10mg	10-40	1-2	20-40
Lisinopril (Zestril)	5-10mg	20-40	1-2	40
Perindopril (Coversyl)	5mg	4-8	1-2	8
Quinapril (Accupril)	5-10mg	20-80	1-2	80

Viên (mg)	Phạm vi liều	Số lần sử dụng	Liều tối đa mg/N
Candesartan (Candelong) 4-8mg		1	16-32
Irbesartan (Aprovel) 150-300mg		1	300
	50-100	1-2	100
Telmisartan (Micardis) 40-80mg		1	80
Valsartan (Diovan) 80-160mg		1	320
	elong)	(mg) liều elong) 16-32) 150-300 50-100	(mg) liều dụng elong) 16-32 1) 150-300 1 50-100 1-2 dis) 40-80 1

2. Điều trị hạ lipid máu

- Alb máu càng giảm, lipid máu càng tăng
- Chủ yếu tăng LDL-C & Cholesterol
- Là yếu tố nguy cơ tim mạch
- Giảm nhanh chóng khi đạm niệu (-)
- Chỉ định điều trị
- + HC TH không đáp ứng, → tiểu đạm kéo dài
 - → tăng lipid máu kéo dài
- + BN có nguy cơ: THA, BMV, XVĐM...

Không sử dụng trong HCTH sang thương tối thiếu đáp ứng hoàn toàn với corticoide

Điều trị hạ lipid máu

- Nhóm Statin: không cần điều trị gấp.
- Thuốc có tác dụng phụ: hủy cơ vân, có thể gây STC.
- Nên sử dụng khi BN HCTH đã ổn định về triệu chứng: phù, suy thận...

	*******************	***********************	<u>^</u>
Thuốc hạ LDI-C Nhóm STATIN	Viên (mg)	Phạm vi liều	Giảm liều (GFR ml/ph/1.73)
Atorvastatin (Lipitor)	10-20mg	10-80mg	Không cần giảm liều ở BN suy thận
Simvastatin (Zocor)	ıomg	10-40	
Rosuvastatin (Crestor)	5-10mg	20-40	

Điều trị hạ lipid máu. Nếu triglyceride tăng cao.

Thuốc hạ triglyceride máu	Liều tối đa	Giảm liều (GFR ml/ph/1.73)
tilglyceride mau		1111/pii/1.73)
Fenofibrate	300 mg	Giảm liều khi GFR < 60
(Lipanthyl)		ml/ph
200, 300mg		Không dùng khi GFR <
Lipanthyl supra		15ml/ph
160mg		Uống sau bữa ăn chính
		trong ngày
Gemfibrozil	1.200 mg	Giảm liều khi GFR <
(Lopid)		15ml/ph
300mg		Uống trước ăn 30 phút
		sáng-chiều

Chẩn đoán và điều trị Biến chứng CẤP TÍNH của HCTH

- 1. Nhiễm trùng: 2 thường gặp nhất:
 - Viêm mô tế bào,
- Viêm PM nguyên phát
- Da có màu đỏ, sờ nóng, ấn đau
- NT khác: NT tiểu, viêm phổi, viêm xương khớp, thủy đậu...
- VK thường gặp: Streptococcus pneumonia, Staphylococcus
- Thủy đậu: acyclovir 7-10 ngày



Viêm phúc mạc nguyên phát

- Triệu chứng: Cấp tính, tr/ch không rõ ràng: đau bụng, sốt, ói, buồn nôn.
- Khám bụng :không đặc hiệu, báng (+++)

Chẩn đoán phân biệt: đau bụng do thiếu máu vùng hoành, VDD do thuốc, tắc mạch mạc treo, tắc mạch thận, thủng tạng rỗng, viêm ruột thừa

- Chẩn đoán (+): dịch MB đục, N >75-100/m3, cấy dịch thường (-)

-Điều trị

- Ceftriaxone 1g TM/24g trong 7-10 ngày
- Có thể dùng Ampicilline + gentamycine

Nhiễm trùng

Cơ chế

- -Tích tụ dịch mô kẽ, môi trường cho VK phát triển
- -Phù nhiều -> nứt da, chấn thương -> đường vào VK
- Giảm sức đề kháng của cơ thể:
- +Mất globulin miễn dịch, bổ thể
- + Mất transferrin -> giảm CN tế bào lympho
- + Dùng các thuốc ức chế miễn dịch

Nên giảm liều corti còn 50% trong thời gian điều trị nhiễm trùng

2. BIẾN CHỨNG SUY THẬN CẤP CƠ CHẾ

- 1. Giảm V máu lưu thông hiệu quả: (STC chức năng)
- Phù +++, HA thấp, tay chân ẩm lạnh Na niệu < 10mEq/L -> Lợi tiểu + Alb
- 2. Tắc nghẽn ống thận do tiểu đạm nhiều -> Corticoid
- 3. Phù nề mô kẽ thận -> Lợi tiểu + corticoid
- 4. Có thể STC do các NN khác: thiếu nước, viêm
- OTMK, bệnh thận tiến triển...
 PHÒNG NGỮA STC: tránh sử dụng UCMC, UCTT, hạ lipid máu = Statin (có thể gây ly giải cơ vân) khi đang dùng lợi tiểu, HA thấp, nghi ngờ suy thận

3. Biến chứng Thuyên tắc mạch

Có thể thuyên tắc nhiều vị trí trong cơ thể: Não, phổi, mạch mạc treo, chân, thận...

Cơ chế:

- Giảm V máu
- Cô đặc máu, giảm antithrombin III, tiểu cầu tăng
- Bất động

<u>Điều trị</u>

- Tránh mất nước, điều trị nhanh nhiễm trùng
- Heparin TLPT thấp
- Warfarin 3-6 tháng

Td INR

Tan huyết khối + phẫu thuật: chưa khuyến cáo

BIẾN CHÚNG MẠN

- Tim mach: THA, suy tim
- Suy thận mạn
- Suy dinh dưỡng
- Tăng thành phần tự do của thuốc: dễ gây ngộ độc thuốc
- Mất các chất đạm khác ngoài albumin
- Mất protein + cholecalciferol -> thiếu vit. D, loãng xương, còi xương
- Mất transferin vận chuyển sắt -> thiếu máu
- Mất ceruloplasmin gây thiếu đồng, kẽm...

THEO DÕI ĐIỀU TRỊ

- 1. Đáp ứng bệnh
- 2. Biến chứng của thuốc điều trị
 - Lợi tiểu
 - Corticoide
 - Thuốc UC miễn dịch
- 3. Biến chứng của bệnh
 - Nhiễm trùng
 - STC
 - Tắc mạch
- 4. Tiên lượng

THEO DÕI đáp ứng bệnh

- HA, nhiệt độ
- Phù
- Lượng NT/24g
- Đạm niệu/24g 1-2 lần/tuần, sau đó mỗi lần giảm liều và mỗi 6 tháng
- CN thận, ion đồ: đặc biệt khi dùng lợi tiểu, UCMC, UCTT

Nên cho BN nhập viện khi:

- Phù quá nhiều
- Biến chứng bệnh
- Không tuân thủ điều trị

2. Biến chứng do thuốc điều trị

1. Lợi tiểu:

- Giảm V tuần hoàn -> suy thận cấp
- Giảm K và magne máu: bù Kali, magne (tê yếu chân, vọp bẻ), kết hợp với thuốc lợi tiểu giữ K
- RL chuyển hóa: tăng ĐH, a. uric...

-> Kiểm tra Ion đồ, creatinin máu

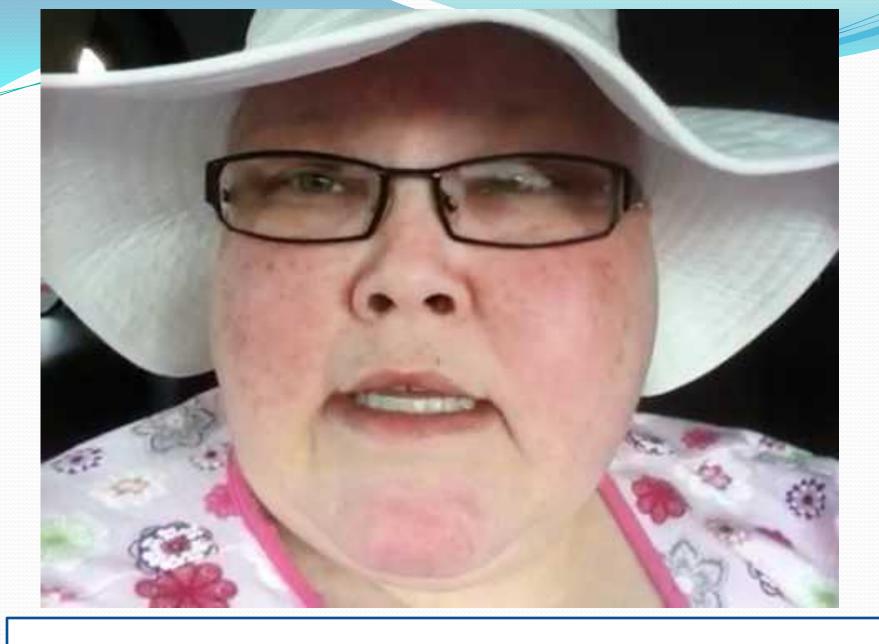
3. Thuốc UC miễn dịch

- Kiểm tra CTM 2 tuần đầu ,sau đó mỗi tháng. BC < 3000/m³→ giảm liều hay ngưng điều trị
- Xam da
- VBQ XH, K bàng quang
- Suy tuyến sinh dục

TÁC DUNG PHU CORTICOIDE

- A. Adrenal suppression: suy thượng thận
- B. Bone osteoporosis. Loãng xương: calci
- C. Cataract. Đục thủy tinh thể
- **D.** Diabetes. ĐTĐ
- E. Emotion. RL tâm thần
- **F.** Fluid retension
- G. Gastritis (tỉ lệ < NSAID)/Gain weight/Growth
- **H.** Hypertension. THA
- I. Infection. Nhiễm trùng

Chống chỉ định: loét dạ dày tiến triển, tiêm phòng Không chống chỉ định tuyệt đối khi điều trị ngắn ngày hoặc bệnh nặng, có thể tử vong



HC CUSHING do thuốc corticoide

Thuốc	Độ mạnh	Liều tương đương (mg)
Hydrocortiol (cortisol)	1	25
Prednione	4	5
Predniolone	4	5
Methylpredniolone (Medrol)	5	4
Dexamethasone	20-30	0,75



TÁC DỤNG PHỤ CỦA THUỐC UC MIỄN DỊCH

555555	Cyclophopha.	AZA	MMF	Cyclosporine
	 Cyclophopha. RL tiêu hóa: ói, buồn nôn, tiêu chảy UC tủy xương Hói, xạm da Viêm bàng quang xuất huyết, K bàng quang Vô sinh (teo tinh hoàn, vô kinh) 	-RL tiêu hóa - UC tủy xương: giảm BC, tiểu cầu - Tăng nguy cơ NT - Độc gan	- RL tiêu hóa: nôn, buồn nôn, tiêu chảy, đau bụng Giảm BC CCĐ khi có thai	- Độc tính lên thận (tăng thêm khi dùng NSAID, aminoglycoside), thần kinh (rung vẩy) - RL CN gan - THA, tăng K máu (không dùng với lợi tiểu giữ K)
	,			- Tăng ĐH - Rậm lông - Tăng sản lợi

Nhận xét:

- Corticosteroid, Cyclophophamide, Cyclosporin: nhiều tác dụng phụ.
- Cyclophophamide và AZA tác dụng độc chủ yếu trên tủy xương.
- MMF ít tác dụng phụ nhất, chủ yếu trên đường tiêu hóa, được xem là thuốc an toàn nhất
- Cyclosporine: độc tính cao, thường dành cho các trường hợp HCTH không đáp ứng hoặc có tác dụng phụ với các thuốc khác
- Chi phí điều trị: corticoide, AZA, cyclophosphamide rẻ tiền, MMF và CNI đắt tiền. Thời gian điều trị kéo dài. Cần cân nhắc ở BN không khả năng điều trị.

Eur J Clin Pharmacol 2006; 62: 3–8.

KÉT LUẬN

- 1. Chẩn đoán (+) dễ dàng dựa vào LS, XN
- 2. Chấn đoán NN đôi khi khó khăn
- 3. Điều trị phức tạp, nhiều biến chứng. Corticoide là thuốc nền tảng trong điều trị
- 4. Tiên lượng khó đánh giá, dựa vào
 - Mức độ tiểu đạm, kèm tiểu máu
 - THA
 - Suy thận ngay lúc chấn đoán
 - Sang thương GPB
 - Đáp ứng với corticoide hay không

Mục tiêu học

- 1. Về chẩn đoán hội chứng thận hư: Biết ngắn gọn
 - Các tiêu chuẩn chẩn đoán (+)
 - Các nguyên nhân gây HCTH
 - Các biến chứng cấp tính của HCTH

2. Về điều trị:

- Các biện pháp điều trị triệu chứng phù
 - + Cách sử dụng và phối hợp thuốc lợi tiểu
 - + Phù kháng trị: các biện pháp điều trị
 - + Chỉ định sử dụng albumin truyền TM
- Điều trị đặc hiệu: biết điều trị 1 trường hợp HCTH sang thương tối thiểu bằng corticoide và thuốc ức chế miễn dịch
 - + Cần biết các tiêu chuẩn đánh giá đáp ứng điều trị và tình trạng tái phát
 - + Các phác đồ điều trị
- Các biện pháp điều trị hỗ trợ : giảm lipid máu, giảm đạm niệu
- Điều trị các biến chứng cấp tính của HCTH
- Việc kiểm tra, theo dõi các biến chứng của sử dụng thuốc corticoide và ức chế miễn dịch
- 3. Phần đọc và tham khảo thêm: cơ chế sinh lý bệnh, kết quả giải phẫu bệnh và các phác đồ điều trị các sang thương GPB khác, bảng hướng dẫn sử dụng liều UC MC, chẹn thụ thể, thuốc hạ lipid máu...

CHÚC CÁC BẠN THI TỐT